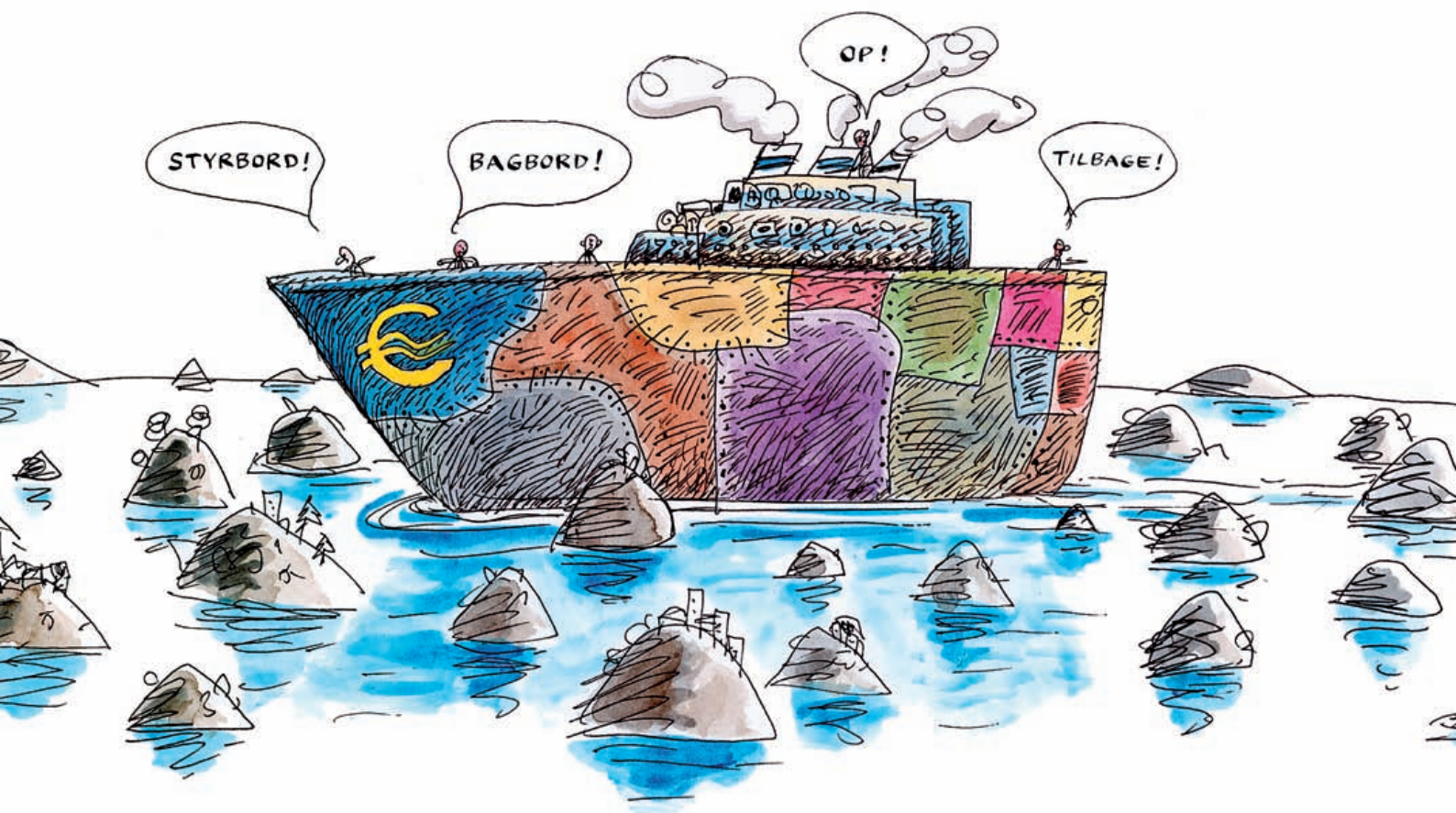

NOTAT

- magasin om demokrati og Europa

Hvorhen Europa?

EU's økonomiske union nu i version 2.0

Indhold

- 3 Bankmyndighed uden fundament
- 5 Økonomisk union vers. 2.0
- 7 Merkels manglende markedspress
- 8 Europas Forenede Stater
- 10 Polen vil ind i kernen
- 11 Camerons pusterum
- 12 Margrethe Vestager: "18. euroland"
- 14 Skovmands Notater
- 14 MEP
Anne E. Jensen
- 15 Glem traktaten, skaf jobbene
- 16 Portugiserne kommer til kort

Leder:

Hvorhen Euroropa?

DISSE LINJER SKRIVES umiddelbart efter, at David Cameron har holdt sin store tale om en mulig EU-afstemning om fem år, som kan føre til, at Storbritannien forlader EU. Talen er på sin vis utopisk, som Julian Isherwood gør opmærksom på inde i bladet, for Cameron hænger afstemningen op på, at han først lige skal vinde et valg og få flertal for en ren konservativ regering.

Samtidig gør han afstemningstemaet – det, man skal kunne sige ja eller nej til – afhængigt af, hvad denne kommende konservative regering kan få ud af at genforhandle landets EU-medlemskab. Målet skal være et EU, der er mere eller mindre lig med Det Indre Marked, men uden den politisk-juridiske overbygning, vi for nemheds skyld kan kalde "Unionen". Hvis det nu er muligt at skille de to ting ad.

DEN BANKUNION, vi gennemgår i dette nummer, og som blev vedtaget som projekt på topmødet i december, repræsenterer det stik modsatte synspunkt – at der er brug for et stadig tættere samarbejde – ellers bliver (nogle af) Europas lande løbet over ende af "markederne", internationale kapitalkræfter, der langt overstiger det enkelte lands handlemuligheder. Og at løsningen ligger i "mer' Union".

Og for ligesom at understrege historiens vingesus, så fejrede Angela Merkel og Francois Hollande 50-året for den tysk-franske Elysée-aftale to dage før Cameron kom på talerstolen. Det, de skålede for, er den tysk-franske akse, der udgør kernen i – netop – et stadig uddybet samarbejde i Europa, med eller uden Storbritannien.

Som det fremgår andetsteds i bladet, så afviste stats- og regeringscheferne i december Bruxelles-toppens samlede køreplan for en bankunion. Men retningen mod et "Euroropa" er uændret, som det fremgår af interviewet med Margrethe Vestager inde i bladet. Det handler mest om store skridt eller små. Ifølge hende er der ingen tvivl om Danmarks placering: Vi er "det 18. euroland". Intet mindre, forbehold eller ej.

VIRKELIGE KRISER rummer kimen til noget bedre i sig. Og her har vi en krise i forholdet EU-Storbritannien oven i flere års eurokrise, stigende arbejdsløshed og spændinger nord-syd. Det giver rabalder, og mange bekymrer sig om, at der sættes spørgsmålstegn ved den herskende orden.

Men efter et langt, langt tilløb har David Cameron nu sat en britisk folkeafstemning uafviseligt på dagsordenen, og tilmed kravet om at tage overbygningen over Det Indre Marked op til revision.

Det tvinger Europas ledere til en ny dialog med hinanden og med befolkningerne. Efter en lang periode med en markant elitepræget krisehåndtering er der brug for en ny debat om et anderledes demokratisk og politisk åbent EU. Hvor den kan føre hen, ved ingen på forhånd. Men der er all mulig grund til at gøre sine ønsker op og tage del. *oaa*

Næste nummer af NOTAT har arbejdstitlen: "Sådan får du indflydelse på EU". Forslag og især eksempler på, hvordan man gør, modtages med tak, men helst i starten af februar. *red.*

Forsiden og tegning side 7

Robert Nyberg er en prisbelønnet svensk tegner, kendt for sin politiske satire bl.a. på Aftonbladets lederside. Sidste år kom bogen Guldfeber med hans tegninger fra de sidste 20 år. Se også www.robertnyberg.nu

Økonomiminister Margrethe Vestager diskuterer med kolleger fra Luxembourg, Belgien og Irland inden forhandlingerne om et fælles banktilsyn umiddelbart før topmødet i december. Læs interviewet med Margrethe Vestager side 12.

Bankmyndighed uden fundament

På et EU-topmøde i december vedtog EU's stats- og regeringsledere at gennemføre en bankunion. Men EUs tiltag ville næppe have kunne afværge Lehman Bros. krakket i 2008.

ANALYSE

AF KENNETH HAAR

Det var lige på målstregen. EU's regeringsledere havde sat sig for at blive enige om bankunionen inden nytår, og på et topmøde den 13.-14. december lykkedes det så at få taget det første skridt, et fælles europæisk banktilsyn.

Nu skulle EU være klædt på til at se bankerne efter i sømmene og skride ind i tide. Den Europæiske Centralbank træder ind som øverste bankmyndighed i stedet for de enkelte medlemslandes finanstilsyn.

Men i virkeligheden mangler det helt afgørende: De regler, banktilsynet skal bygge på, er ikke endeligt vedtaget. Og hvis en bank kan køre sig selv i sænk inden for reglerne, er vi lige vidt. Det ser det ud til, de snildt vil kunne i fremtiden.

Fra Basel til EU

Bankregulering er noget, der først aftales internationalt under de såkaldte Basel-forhandlinger. Derefter gennemføres reglerne mere eller mindre ordret i f.eks. EU-lovgivning. I denne omgang har EU ikke været vældig begejstret for de nye

internationale regler. I hvert fald kryber EU tydeligt under det niveau, der ellers var aftalt internationalt.

Basel-reglerne handler først og fremmest om "kapitalkrav". Det betyder, at bankerne skal have penge på kistebunden for at modstå kriser eller bare nedture for deres investeringer. Sådan ca. 7,5 procent af bankens aktiver (eller "risikovægtede poster"). Højere end de 4 procent, der gælder i dag. Det er der forskellige måder at opgøre på, men ingen tvivl om, at kapitalkravene hæves.

” Det skal testes, om en gearing på 3 procent er anvendelig. Sagt på en anden måde, så må banker udlåne et beløb svarende til bankens egenkapital ganget med 33.

Tre skarpe

Det lyder måske betryggende, men der er tre problemer.

For det første mener mange eksperter, at det burde have været meget højere. Den tidligere chef for den amerikanske

forbundsbank Alan Greenspan, mener f.eks. det burde have været 13-14%, andre siger 20.

For det andet har EU besluttet noget epokegørende. Mens kapitalkravene altid har været minimumskrav, d.v.s. at de angiver hvor mange penge en bank som minimum skal have liggende, så skal de fremover være maksimumskrav! Hvis et medlemsland vil stille højere krav, skal det spørge Kommissionen om lov først.

For det tredje – og mindst lige så vigtigt – så er der ikke gjort meget ved én af grundene til at de gamle regler slog fejl. Sidste gang international bankregulering blev lavet om for at hæve kapitalkravene, indførte man også en mulighed for, at de store banker selv kunne vurdere værdien af egne investeringer – eller mere præcist; hvor risikable de er.

Ud fra den vurdering – foretaget af de store banker selv – fastsættes så kapitalkravet. Problemet er, at det gør det muligt for bankerne at give gode karakterer til sig selv, og på den måde sænke kapitalkravet. Det system er afprøvet, og det betød, at trods højere kapitalkrav, så faldt den samlede kapital i bankerne.

fortsættes næste side...

Krisestart: Lehman Brothers i New York krakker i 2008. Banken havde gearret - opskrevet – sin kapital med 31 gange.

...fortsat

Bankerne godt tilfredse

Så det burde ikke være en overraskelse, at der allerede er banker, der har sikret sig, at de nye "skærpede" regler ikke får nogen betydning. En af de første var den franske storbank, Crédit Agricole, som pralede offentligt med bedriften tilbage i februar 2012.

Siden har Konsulentvirksomheden McKinsey udgivet en håndbog i, hvordan man finder en vej uden om de nye skærpede kapitalkrav. Bankerne har bl.a. derfor været positive over for det nye regelsæt, og set den særlige fordel i dem, at de udbygger det indre marked, især gennem indførelse af et loft for kapitalkrav.

I virkeligheden mangler det helt afgørende.

»Dét signalerer et betydeligt skridt væk fra nationale reflekser og tilbage til europæiske løsninger«, siger Guido Ravoet, chef for bankernes største lobbyorganisation i Bruxelles, European Banking Federation.

Han behøver heller ikke at frygte et stop for dyre bankredningspakker. Bankunionen åbner faktisk for, at der kan komme penge fra EU fra redningsfonden ESM til de banker, der har svært ved at få penge andre steder. De første banker, der får fornøjelsen, er spanske banker.

Lehman Brothers og lavmålet

De nye internationale bankregler har høstet barske kommentarer fra mange eksperter og embedsmænd i finansverdenen. Generelt er vurderingen, at det lykkedes bankerne at sætte dagsordenen fra og med 2010, hvor de internationale forhandlinger kulminerede. De satte deres afgørende præg på slutresultatet, som sine steder er blevet absurd.

F.eks. satte forhandlerne sig for at ind-

føre en ny målestok for bankerne, nemlig om "gearing". (Ordet dækker over, hvor stor en kapital en bank råder over, set i forhold til dens samlede aktiviteter. Populært sagt: Hvis en bank har en egenkapital på 1 kr., men udlåner 10 kr., er der tale om en gearing på 10. red.).

Det er endt med, at det skal testes i de kommende par år, om en gearing på 3 procent er anvendelig. Sagt på en anden måde, så må bankerne udlåne et beløb svarende til bankens egenkapital ganget med 33. Det lyder ikke specielt ambitiøst, og det er det heller ikke. Investeringsbanken Lehman Brothers havde nemlig en gearing på 31 kort før den krakkede i september 2008.

Også i dette tilfælde er det alligevel lykkedes EU at underbyde de internationale regler. I EU-forslaget hedder det stadig, at medlemslandene skal rapportere, "hvorvidt 3% ville være et passende niveau for gearingsgraden". Ikke noget med bindende regler.

Det rumler endnu

På denne baggrund vil det ikke være nogen overraskelse, hvis bankregulering forbliver på den politiske dagsorden en tid endnu. De nye regler gør ikke væsentligt til at sikre solide banker.

Også inden for EU-systemet selv, er der for nyligt kommet dønninger og forslag af en anden kaliber.

Især har en gruppe med den finske centralbankdirektør Liikanen i spidsen foreslået, at der indføres vandtætte skodder mellem bankernes investeringer i risikable finansprodukter og deres afdelinger for almindelige kunder. Det kunne skærme forbrugerne mod tab, og ville gøre det lettere for staterne at lade bankerne betale for deres egne fejltagelser.

Forslaget er dog ikke blevet modtaget med begejstring i Kommissionen og Ministerrådet. Her er man foreløbig glade for udviklingen og for de nye regler for kapitalkrav. Spørgsmålet er, om de også er det om et par år. ♦

Få oversigt over ØMUen (op til i dag)

1997–2011:

Stabilitets- og vækstpakken, ØMU'ens spilleregler fastlægger et budgetunderskud på maksimalt 3 procent, og en statsgæld på højst 60 procent af BNP. Alle euro-lande bryder på et eller andet tidspunkt mod en af de to grænser. Ingen bliver straffet.

2011 –

Det Europæiske semester: Landene skal indberette forslag til finanslov for det kommende år, og reformprogrammer. EU udarbejder retningslinjer, som de enkelte lande skal tage hensyn til. I kraft fra 2011.

EuroPluspagten: Frivillig aftale mellem 23 lande (alle undtaget Storbritannien, Sverige, Tjekkiet og Ungarn) om at forbedre konkurrenceevne gennem reformer, som skærer ned på de offentlige udgifter. Danmarks første løfte gjaldt "tilbagetrækningsreformen".

Six pack'en: Seks nye EU-love som skærper Stabilitets- og vækstpagten. Eurolande kan straffes med bøder. Ikke eurolande kan fratages EU-støtte som de ellers skulle have fået. I kraft fra januar 2012.

Finanspagten (Traktat om Stabilitet, Samordning og Styling): Mellemstatslig traktat mellem 25 EU-lande (alle undtaget Storbritannien og Tjekkiet) om at lovgive om maksimalt 1 procents budgetunderskud (0.5 procent, hvis statsgælden er større end 60 procent af BNP). Pagten kan føre til automatiske straffe af lande som ikke opfylder kravene.

Two pack'en: To forordninger (EU-love) om skærpet overvågning af euro-lande, som modtager kriselån. Giver Kommissionen ret til at kræve forandringer af enkelte medlemslandes finanslove. Ikke endelig vedtaget endnu.

Rejse til Estland, Letland og Litauen

8-dages bustur med afgang den 17. maj og den 7. juni.

En enestående kultur- og studierejse, hvor vi bliver klogere på de baltiske lande. Mød interessante personligheder i Riga, Vilnius og Tallinn og hør om landenes nyere og ældre historie, samfund, økonomi og politik.

Pris: 6.300 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

FOTO EPA/DPA.

En af arkitekterne bag euro og ØMU, og en overbevist føderalist: Jean-Claude Juncker, Luxembourgs mangeårige regeringschef og finansminister. Leder af euro-gruppen fra 2005 til december 2012.

EU's økonomiske union nu i version 2.0

I 13 år har euro-samarbejdet kørt efter regler, som ikke blev fulgt. Nu har vi fået en strammerunion, men det kniber med solidariteten.

AF STAFFAN DAHLLÖF

Kun to uger inden det seneste EU-topmøde i Bruxelles spillede Kommissionen ud med et omfattende forslag; En skitse til "en dyb og egentlig økonomisk union".

Kommissionens tanker var temmelig vidtgående:

- **Fælles bankinspektion**, med sigte på en bankunion.
- **En ny kasse med støtte** til eurolande, som gennemfører skatte- og arbejds-markedsreformer. Denne nye kasse – "finanspolitisk kapacitet" – skulle også fungere som støddæmper for lande udsat for særlige udfordringer.
- **Traktatændringer**, som åbner for fælles obligationer, og dermed at landene

kommer til at hæfte direkte for hinandens gæld.

Her var et forslag til løsning på den grundlæggende konstruktionsfejl ved Den Økonomiske og Monetære Union – ØMU'en: At dens tredje fase handlede om en enhedsvaluta, som blev lavet uden en enhedsstat.

Det, man lagde op til i Kommissionens papir, kalder embedsmænd og kommentatorer for en ØMU 2.0.

Det her viser, at Van Rompuy ikke er en insider, når det kommer til stykket.

Derek Beach

Otte dage inden topmødets start leverede de fire EU-formænd José Manuel Barosso, Herman Van Rompuy, Jean-

Claude Juncker og Mario Draghi en opskrift på, hvordan en "egentlig økonomisk og monetær union" kunne gennemføres i tre trin.

Logisk nok, men...

Derek Beach, EU-forsker ved Aarhus Universitet, mener, at udspillene var logiske – om end noget forbavsende, når man ser, hvordan de blev modtaget:

»Der er jo ingen valutaunion, som har kunnet fungere uden overførsler, det er et helt naturligt skridt. En ting er, at Kommissionen kommer med den slags meldinger, men at det også kom fra Van Rompuy, som jo skal repræsentere regeringerne...

Jeg så det som et udslag af, at nu gik det ikke at skubbe problemstillingen foran sig længere«.

fortsættes næste side...

...fortsat

Men skubbe foran sig – det var, hvad man gjorde.

Da de 27 medlemslandes regeringschefer tog hjem fredag den 14. december, var det som om luften var sivet ud af ballonen. Meget lidt af Kommissionens skitse, og de fire formænds tre-trins-plan kunne genfindes i topmødets sluterklæring.

Bankafvikling

Jo, beslutningen om et fælles banktilsyn blev truffet; i realiteten skete det på et møde mellem finans- og økonomiministre natten før topmødets start.

Men det var – og er – uklart, hvilke præcise krav, bankerne skal leve op til. I skrivende stund forhandler politikere fra Parlamentet med Ministerrådets embedsmænd om sagen bag lukkede døre – se artikel andetsteds i bladet.

Køreplan

Og jo, der blev lagt en køreplan for, hvordan man centralt skal kunne lukke og slukke for dårlige banker – en fælles afviklingsmekanisme. Men det er åbenbart ikke noget, der haster. Man sigter på en beslutning inden det kommende valg til EU-Parlamentet – i juni 2014.

Men et forslag om en fælles finansiering af kriseramte banker blev simpelt hen fjernet. Ifølge oplysninger efter mødet var det Tyskland, Holland og Finland, som ikke ville risikere at garantere for andre landes banker.

Væk er også den foreslåede nye kasse, "finanspolitisk kapacitet" – en "stødpude" med løfter om økonomisk hjælp til lande, som gennemfører ønskede reformer, og på sigt også lande, som bliver særlig hårdt ramt af økonomiske problemer,

Væk er al tale om traktatændringer, og hvad de ville kunne bruges til, for eksempel euroobligationer.

Væk er talen om en "egentlig" og økonomisk union.

Van Rompuy ikke insider

Hvad var det, der skete?

Forskeren Derek Beach forklarer det sådan, at fordi der ikke var en akut trussel, om at et land, eller stor bank var truet af fallit, så følte Tyskland sig ikke længere nødt til at gå særlig langt:

»Den tyske regering begyndte at tro, at OK, nu mindsker presset, så kan vi trække stikket. Men hvorfor var der ingen, der fortalte Van Rompuy det? En præsident skal ikke sende prøveballoner op. Han skal præsentere noget, som skal være klappet af på forhånd. Det her viser, at Van Rompuy ikke er en insider, når det kommer til stykket«.

Det var jo ikke længere sådan, at euroen var ved at afgå ved døden hver dag, man åbnede en avis.

Connie Hedegaard

For al fremtid?

Danmarks EU-Kommissær Connie Hedegaard mener ikke, at udspillene blev afvist for al fremtid af medlemslandene.

»Det kan godt være at det, som var mest presserende forsvandt fra dagsordenen i løbet af efteråret. Det var jo ikke længere sådan, at euroen var ved at afgå ved døden hver dag, man åbnede en avis«, siger hun til NOTAT, og tilføjer:

»En ting står klart for Kommissionen, og det er også min holdning: Det kan ikke nytte noget at gå så hurtigt frem, at befolkningerne ikke er med. Den demokratiske legitimitet er ikke noget, som man bare kan skrive ind i nogle sætninger i slutningen af et forslag. Vi må erkende, at appetitten på traktatændringer ikke er særlig stor«.

Med åbne øjne

»Var det så ikke en fejlslæbning fra Kommissionens og Van Rompuys side af, hvad stats- og regeringscheferne ville gå med til?

»Nej, at Kommissionen går længere end regeringscheferne, er nu en gang vores rolle for at sætte rammerne for fremtiden. Det gør vi med helt åbne øjne«.

»Da vi diskuterede oplægget i Kommissionen, var det ikke sådan, at vi forventede en helhjertet tilslutning i december. Internt i Kommissionen kunne vi se forandringer i den tyske debat i oktober, ja allerede i september«.

På Kommissionens hovedkvarter Berlaymont i Bruxelles hang der i efteråret et kæmpebanner med teksten "Towards a Genuine Economic and Monetary Union" – mod en egentlig økonomisk-monetær union. Men det var væk før topmødet.

Men så sent som i november talte Merkel jo i Parlamentet om mere ambitiøse forslag?

»Så længe man kun ser på overskrifterne, kan man få det indtryk, men man bliver nødt til at se de helt konkrete forslag«.

»Det er forkert at sige, at ambitionerne er væk, men regeringerne, parlamenterne, befolkningerne skal være med. Der er en vågnende erkendelse af, at man ikke bare kan gå frem uden den forståelse«, siger Connie Hedegaard.

Måske i juni?

Det tætteste man kommer firebandens (EU-formændenes) anbefalinger, og Kommissionens skitse, er en opfordring fra topmødet til formændene Van Rompuy og Barroso om at vende tilbage i juni 2013 med forslag og en køreplan på fire områder:

Samordning af økonomien: Hvordan skal lande som deltager i Finanspagten (alle undtagen Storbritannien og Tjekkiet) sikre at reformer af den økonomiske politik bliver drøftet og samordnet med EU's institutioner.

Social dimension: Hvordan kan ØMU'en få en social dimension – ikke nærmere præciseret.

Kontraktbinding af lande: Hvordan kan eurolandene, og de andre, indgå kontrakter med EU's institutioner om at styrke konkurrenceevne og vækst.

Solidaritet/overførsler: Hvordan kan man give lande, som indgår den slags kontrakter, en økonomisk belønning – kaldet "solidaritetsmekanisme".

Det er dette som Connie Hedegaard peger på som en slags "fortsættelse følger".

Den tog kommissionsformand José Manuel Barroso hul på i en tale i Lissabon i starten af det nye år:

»Der er ubalance mellem mekanismerne for kontrol og disciplin og instrumenterne for samhørighed og solidaritet – sidstnævnte skal også styrkes på europæisk plan, hvis Europa skal komme stærkt ud af krisen«.

Med hvad man har

Men hvad er det, Kommissionen forestiller sig med solidaritet og en social dimension?

»Se på Kommissionens budgetforslag«, svarer Connie Hedegaard. »Vi sætter fokus på investeringer for fremtiden. Det ironiske er jo, at det er medlemslandene, der hænger fast ved landbrugsstøtten og regionalfondene. Vi i Kommissionen forsøger at levere, hvad det er muligt at gøre løbende med 1 procent af bruttonationalproduktet (BNP). ♦

Merkels manglende markedspres

Den tyske kansler ser ud til at træde baglæns i sine egne EU-spor – selvom hun er næsten sikker på genvalg til september.

AF STAFFAN DAHLLÖF

Få uger før topmødet i december var Angela Merkel fortaler for en omfattende uddybning af spillereglerne for euroen, sådan lød det i hvert fald:

»Vi er nødt til at være ambitiøse, og må ikke gå af vejen for at forandre traktatgrundlaget for en økonomisk og monetær union, hvis det er nødvendigt. Denne proces mod fordybelse af EU er uundgåelig«, sagde hun i en tale til Europa-Parlamentet i november.

Men så nødvendigt med traktatændring var det vist heller ikke, viste det sig. Kun få af idéerne om en fordybet union overlevede topmødet.

Ulrike Guérot, EU-forsker ved tænketanken European Council on Foreign Relations i Berlin, leder efter en forklaring:

»Hvis bare jeg vidste, hvad der skete! Dampen gik af kedlen. Folk begyndte at sige, at det nok ikke var så vigtigt med et kvantespring alligevel. Jeg og andre, som troede på store forandringer for bare 4-5 måneder siden, vi tog fejl,« siger hun.

Mangler: Markedspres

Men muligvis er den tyske retræte ikke så underlig:

»Formentlig er der den meget simple forklaring, at EU kun udvikles under pres. Nu kan man høre bankfolk sige, at Grækenland nok beholder euroen i mindst et år mere. For den første gang i lang tid oplevede vi et topmøde uden trusler om markedsreaktioner«, siger Ulrike Guérot.

For, understreger hun, kansler Merkels tilsyneladende afkølede unionsentusiasme skyldes ikke de politiske oppositionspartier:

»Socialdemokraterne i SPD kan måske udfordre hende på manglende sociale hensyn i EU-politikken, men der er ingen, som for alvor udfordrer hendes Europaperspektiv.«

Så Merkel kunne godt være gået med til for eksempel den foreslåede solidaritetsmekanisme, uden risici for politiske tab?

»Ja. I Tyskland mener man stadig, at hun forsvare de tyske interesser.«

Det kritiske barnebarn

Det har ellers ikke skortet på EU-kritiske stemmer i den tyske debat i senere år:

Kritiske økonomer har forlangt navneopråb i et forsøg på at blokere den første politik. Økonomer, politikere og græsrodsorganisationer rejste tvivl om Finanspagten ved Forfatningsdomstolen i Karlsruhe.

Den socialdemokratiske toppolitiker Thilo Sarrazin sprang ud som euro-mod-

En af de ting, der står uklart efter topmødet i december er EU's "sociale dimension". Den tager Merkel sig ikke meget af, men Frankrigs Holland har fået den nævnt i topmødekonklusionerne – uden nærmere specifikation. Tegning Robert Nyberg.

stander efter først at have raset imod indvandrere i almindelighed, og muslimer i særdeleshed.

I flere delstatsvalg dukkede Piratpartiet op som et nyt udtryk for kritik af det politiske etablissement.

På den borgerlige fløj kunne man notere det EU-kritiske parti Freie Wähler, ledet af Stephan Werhahn, barnebarn til den legendariske kansler Konrad Adenauer som knyttede det daværende Vesttyskland til Kul- og Stålnationen, senere EF/EU.

Historiske grunde

Ulrike Guérot siger, at spørgsmålet sidste år var, hvornår Tyskland skulle få et, som hun kalder det, anti-europæisk parti:

»Det er bare ikke sket. Der skal to faktorer til, for at et populistisk parti kan fungere: En politik mod indvandring og en politik mod Europa. Begge dele eksisterer i Tyskland, men af historiske grunde lader indvandringskritikken sig ikke udnytte af politiske partier.«

Socialdemokraterne i SPD kan måske udfordre hende på manglende sociale hensyn i EU-politikken, men der er ingen, som for alvor udfordrer hendes Europaperspektiv.

Ulrike Guérot

»Glem Piratpartiet, glem Freie Wähler. De er marginale foreteelser«, siger hun.

Derimod vil hun ikke lade diskussionen om EU's manglende folkelige opbakning gå i glemmebogen.

»Det er muligt, at situationen ser anderledes ud efter valget til september. Sandsynligvis er der behov for et øget pres fra valutamarkedene. Men vi behøver en forfatningsmæssig løsning på krisen. Det kan godt være, at vi kan leve uden traktatændringer i et eller to år mere, men som det er nu, fungerer systemet uden legitimitet. Det holder ikke.« ♦

Europas Forenede Stater?

Ikke endnu, mener amerikansk-dansk EU-forsker.
Men hvad er det, der adskiller valutaunionen EU fra USA?

AF STAFFAN DAHLLÖF

Udover det åbenlyse, som sprog, kultur og historie er der nogle grundlæggende forskelle mellem USA som fungerende valutaunion, og EU's bestræbelser på at etablere noget der ligner.

EU-lande bruger cirka 1 procent af BNP (bruttonationalproduktet, den samlede værdi af varer og tjenesteydelser) på fælles udgifter. Budgettet skal være i balance. EU kan som sådan ikke have budgetunderskud.

Udgifterne i USA's føderale budget er på godt 20 procent af BNP, mens indtægterne er cirka 18 procent. Forbundsstaten USA kan have budgetunderskud og har, med undtagelse af nogle få år, haft det siden 1930'erne.

EU's fællesbudget for de 27 medlemslande er altså kun en brøkdel af det føderale budget i USA.

En brøkdel

Den femtedel af samtlige indtægter, der opkræves af forbundsstaten i Washington, betyder, at det amerikanske budget kan bruges til investeringer i for eksempel veje, broer, rumfart og oprustning – udover overførsel til arbejdsløshedserstatning og forskellige former af bidrag.

De tilsvarende satsninger fra den fælles EU-kasse er små, og mest symbolske.

DEO-debat i Aarhus

Hvad tænker Europas ledere?

Mandag 4. februar

Hvordan får du indflydelse på EU?

Mandag 4. marts

Har EU en Israel-politik?

Onsdag 3. april

Kan EU styre finanskapitalen?

Mandag 6. maj

Alle møder kl. 17-18.30 i salen på Hovedbiblioteket i Aarhus.

LÆS MERE OG TILMELD PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Udover at EU-budgettet er 1/20 del af det amerikanske, så er to tredjedele af EU's udgifter i forvejen reserveret til landbrugsstøtte og til støtte af udvalgte regioner.

Dermed er der kun 1/3 procent tilbage.

Til gengæld er socialpolitik, kontanthjælp og andre sociale ordninger rent nationale anliggender i EU, i hvert fald når det gælder finansiering. Der kommer ingen dagpenge, kontanthjælp eller børnetilskud fra Bruxelles.

Europæisk disciplin

For både den amerikanske og den europæiske valutaunion gælder, at delstaterne/medlemslandene skal overholde en vis økonomisk disciplin.

Hvis man ser på de forskellige regler for budgetdisciplin, går EU faktisk længere end USA.

Her er lighederne mellem EU og USA noget større. De amerikanske delstater skal som en hovedregel have balance mellem udgifter og indtægter – ligesom EU's medlemslande skal, ifølge Finanspagten.

Men detaljstyringen af de amerikanske delstater er svagere end den centrale styring af EU's medlemslande:

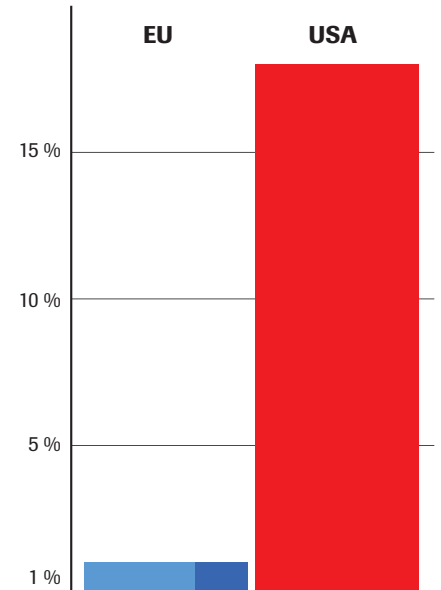
»Der er forskellige regler for budgetunderskud på delstatsplan; jeg mener, det er reguleret i 48 af de 50 delstater. Hvis man ser på de forskellige regler for budgetdisciplin, går EU faktisk længere end USA«, siger Derek Beach, USA-født lektor i statskundskab ved Aarhus Universitet.

Folkelige krav

Rent historisk hænger de amerikanske delstaters budgetregler sammen med folkelige krav på at holde politikerne i stramme tøjler, forklarer Derek Beach:

»Reglerne blev skabt i 1840'erne, som en reaktion på, at korrupte politikere havde givet infrastrukturinvesteringer væk til venner og bekendte. Den slags ville folk sætte en stopper for«.

»Der er dog forskellige måder, som delstaterne kan bruge til at omgå reglerne, og det sker. Det mest kendte eksempel er vel Californien med en gæld, som svarer til Italiens i EU«, siger Derek Beach.

EU-systemets andel af borgernes samlede indtægter (bruttonationalproduktet) over for den andel af indkomsterne i USA, som regeringen i Washington råder over.

En anden lighed er, at amerikanske delstater, som trues af fallit, ikke kan påregne statslig hjælp i form af kriselån eller redningspakker.

»Det er ikke nedskrevet nogen steder, men er en stadfæstet regel. Der er ikke nogen "bail out"; går det galt, så er der ingen kære mor«.

Snedige undtagelser

Sådan er det også i EU – i princippet. Landene må ikke hæfte for hinandens gæld.

I virkeligheden er den regel blevet kraftigt gradbøjet i de senere år.

Redningspakkerne i form af kriselån til Irland, Grækenland, Portugal, Spanien, og nu muligvis også Cypern, ligesom Centralbankens udpumpning af penge til bankerne, har været konstruerede som midlertidige, og mellemstatslige løsninger; mere eller mindre snedige undtagelser fra det generelle hæftelsesforbud i traktaten.

Hvis EU permanent skal sikre medlemslande og befolkninger i uføre, kræver det dels traktatændringer, dels et fælles budget på et helt andet niveau end i dag. Det viser eksemplet USA. Men ingen af delene står på den europæiske politiske dagsorden. ♦

Fra fejringen af 50-års jubilæet forleden.

Fransk præsident i EU-skjul

Francois Hollande har været påfaldende tavs, når det gælder EU. Hans parti er delt, og Frankrig savner den fornødne styrke til at skabe et "socialt Europa". Men akse Paris-Berlin kører fortsat.

AF ULRIK
FONSMARK OG
OLE AABENHUS

Præsident Hollandes beslutning om at sætte fransk militær ind mod islamister i Mali har vakt både kritik og beundring internationalt, og i Frankrig og i EU har den givet ham en smule af den lederrolle, han har savnet så stærkt siden sin tiltræden i maj sidste år.

Ellers har det været småt med succes'er. Hollande har udråbt EU som en af de afgørende grundpiller i en økonomisk genopretningsplan. Men foreløbig er hans tanker om et "socialt Europa" ikke blevet til andet end tomme slagord i EU-erklæringer.

Sagen er, at Frankrig ikke besidder den fornødne magt til at bestemme kursen. Derfor har han valgt at gå i flyverskjul i centrale EU-spørgsmål, fokusere på økonomien og se, om han mod alle odds kan få arbejdsgivere og fagforeninger til at tale sammen, i stedet for at alle faglige konflikter ender i gadedemonstrationer. Det ser lige nu ud til – måske – at kunne lykkes.

Passiv – i hvert fald til september

Mange har ment, at Hollande vil forholde

sig rimelig passiv i hvert fald indtil det tyske valg i september og måske helt frem til EU-Parlamentsvalget i juni næste år. Der er ingen valg i Frankrig i indeværende år. Det giver ro på bagsmækken og bedre muligheder for at forhandle.

For Hollande er EU et vanskeligt emne at håndtere internt i hans eget parti, især fordi man fra tysk side åbent diskuterer et perspektiv, der omfatter ændringer af Lissabon-traktaten. Alt med EU-traktater åbner gamle ar blandt franske socialister, fordi partiet blev delt ved afstemningen om Lissabon-traktatens "førsteudgave" – Forfatningstraktaten – der endte med et fransk nej i 2005. Francois Hollande og partiets ledelse stod for et ja dengang, mens den tidligere premierminister Laurent Fabius skiftede side til nej'et. Samme Laurent Fabius er i dag udenrigsminister og dermed nr. to i regeringen.

Fransk-tysk udspil på vej?

Men måske er Hollande på vej ud af sit flyverskjul. Overraskende kom der to interessante udspil 22. januar i anledning af, at samarbejdsaftalen bag det, man kalder den fransk-tyske akse – Elysée-traktaten – fyldte 50.

Hollande understregede i valgkam-

pen, at Frankrig skulle gå sine egne veje i EU, og at han ikke ville være et halehæng til Angela Merkel på samme måde som hans konservative forgænger Nicolas Sarkozy.

Det lykkedes dårligt i første omgang. Hollande ønskede en ekspansiv, job-orienteret politik og en "social pagt" skrevet ind i Finanspagten, og det var derfor en stor ydmygelse af den franske præsident, da det ikke lykkedes.

Nu lyder budskabet fra 50-års fejringen, at Frankrig og Tyskland på et topmøde først i februar sammen vil præsentere en fælles "løsning" på EU's budgetramme 2014-20. Og at der til maj kommer et fælles udspil til tættere samarbejde inden for eurozonen.

I Tyskland og Frankrig peger man på, at den fransk-tyske akse igen har vist sin holdbarhed. Måske hænger det lige så meget sammen med, at Angela Merkel ser sin fordel i at placere sig som spilfordeleren i europæisk politik inden valget – dels indenrigspolitisk, dels over for David Camerons udfordringer til det europæiske samarbejde. Men under alle omstændigheder giver det Hollande helt nye muligheder for at komme ud af sit flyverskjul. ♦

Polen vil ind i kernen af Euroropa

Polens udenrigsminister har gjort sig til talsmand for en europæisk føderation med Tyskland og euroen som centrum. Men hvor står Polen i dag – godt et år længere fremme i krisen?

Sidste gang, polakkerne gjorde sig ekstraordinært bemærkede på den europapolitiske scene, var, da udenrigsminister Radoslaw Sikorski i november 2011 holdt en tale i Berlin.

Her understregede han, at en EU-føderation under stærkt tysk lederskab var den eneste redning for euroen, led-saget af ordene: »Jeg frygter tysk styrke mindre, end jeg er begyndt at frygte tysk inaktivitet«.

Talen vakte stor debat og førte til et mistillidsvotum i det polske parlament Sejm, som dog blev afværget. Men spørgsmålet er: Hvor står Polen – den ledende nation i Østeuropa – i dag?

Souschefen på Danmarks ambassade i Polen, Erik Brøgger Rasmussen, er lidt forsigtig i sin udredning: Sikorskis tale skal snarere ses som en udenrigsministers "vision", end som officiel polsk EU-politik, mener han.

»Selvom flere givetvis havde været inde over indholdet, så var det ikke en tale, som var godkendt i kancelliet. Enkelte af hans pointer er, blevet en del af regeringens policy-papirer, men langt fra alle«.

Fra tvillingerne til Tusk

Der var engang, da tvillingerne i polsk politik - Jaroslaw og Lech Kaczynski - sad på både premierministerposten (Jaroslaw) og præsidentposten (Lech) og som med én røst tordnede mod et tysk-domineret Europa såvel som mod polske "hurra-europæere", der "faldt på knæ", når de talte med vesteuropæiske politikere.

Men ifølge Erik Brøgger Rasmussen

er forskellen mellem før og nu ikke særlig stor, når man ser om bag retorikken. Både Kaczynski-regeringen og regeringen i dag under den konservative Donald Tusk har haft én ting for øje: Polens fulde integration i EU.

Kodeordet er indflydelse.

Polen tilsluttede sig således aftalen om fælles banktilsyn på topmødet i december. Men som andre lande uden for euroen (med undtagelse af Storbritannien) har de endnu ikke meldt ud, om de vil være med i den endelige bankunion – i hvert fald ikke så længe det ikke står klart, hvilken indflydelse en aftale om bankunionen vil give til lande uden for euro'en – "17+ landene".

Med i euroen

Men Tusk-regeringen vakler ikke, når det handler om Polens langsigtede mål, som er at leve op til EU's krav om økonomisk styring (konvergens) og at føre Polen ind i euroen.

Det gælder på trods af, at befolkningsflertallet for øjeblikket er imod deltagelse, og at der er en udbredt euroskepsis hos regeringens koalitionspartner Bondpartiet (PSL).

»Af historiske årsager bryder man sig i Polen absolut ikke om ikke at stå udenfor. Det, der skræmmer polakkerne aller mest, er, hvis de ender i en gruppering uden for EU's kernelande«.

EU i een hastighed

Søren Riishøj, Østeuropa-ekspert fra Syddansk Universitet, er enig. »Helt overordnet vil Polen bare gerne være med, men

” Helt overordnet vil Polen bare gerne være med.

Søren Riishøj

Polen er også kraftigt imod, at eurolandene danner en beslutningsstruktur uden om de andre lande«, siger han.

Polen er overhovedet ikke interesseret i et "fleksibelt Europa" i flere hastigheder, som den danske statsminister Helle Thorning-Schmidt talte om i Belgien i efteråret, mener Søren Riishøj. Derfor er de bekymret over udviklingen i Storbritannien, fortsætter han: »Traktatændringer er slet ikke på dagsordenen længere. Det ligger i luften, ja, men her og nu er den slags skudt ud på ubestemt tid. Man kigger først og fremmest mod Storbritannien i øjeblikket«.

For polakkerne handler det om at bevare et Europa i én hastighed. Og som det fremgår klart af regeringsdokumenterne – godt et år efter Sikorski's tale – er målet, at Polen skal have "en naturlig og helt central plads i midten af Europa". ♦

UK: Cameron har købt sig et pusterum

David Cameron har lovet meget – men kun hvis han bliver genvalgt. Han risikerer at blive husket som manden, der gav efter og risikerede landets stilling i et Europa, der ikke kommer til at vente på London.

AF JULIAN ISHERWOOD

Endelig skete det. Den britiske premierminister Camerons længe ventede tale om fremtiden for Storbritannien i Europa – eller måske med tiden, i Europas udkant.

Efter måneders pres fra sine menige konservative parlamentsmedlemmer for at standse en øget, centralisering, kunne han afsløre, hvad alle vidste måtte komme, hvis den 46-årige skotte skulle gøre sig håb om at bevare tilliden i sit parti.

»Hvis de konservative vinder næste valg...«, lød det fra en håbefuld Cameron, der afleverede 2 konkrete tilsagn: »Vi forhandler en ny aftale for Storbritannien... Derefter en ind-eller-ud folkeafstemning«.

Reaktionerne kom hurtigt og som ventet, en hånlige tirade fra Labourpartiets Ed Milliband, som ikke vil have en folkeafstemning.

Men måske vigtigere var responsen fra den liberaldemokratiske vicestatsmi-

nister Nick Clegg, der diplomatisk vendte ryggen til Cameron – »en langvarig genforhandling af vores plads i Europa er ikke i vores nationalinteresse«, sagde Clegg i et interview efter et stormfuldt møde onsdag i parlamentet.

Og fra Europa lød det også næsten enstemmigt: Europa a la carte er ikke på dagsordenen for de 26 medlemmer. Selv fra forbeholdslandet over alle – Danmark – kom beskeden at »Europa er ikke et tag selv bord« – for andre, forstås.

Efter talen

Men når bølgerne har lagt sig oven på onsdagens tale, er det nok mere interessant at overveje, hvad Cameron nu planlægger, både hjemme og i Europa.

Regeringssamarbejdet med liberaldemokraterne, som i forvejen er alt andet end lykkeligt, er sat på yderligere en prøve. Clegg, der mener, at udmeldingen med udsigt til en langvarig forhandlingsfase, spiller hasard med britiske arbejdspladser, er ikke en medspiller i Camerons konservative EU pokerspil.

Samtidig sættes samarbejdet mellem Bruxelles og den britiske regering på en hård prøve frem til det næste britiske parlamentsvalg.

Unge mod ældre

Der er ingen tvivl om, at mange briter føler, at EU har været i gang med en uønsket, galoperende integration, som vil fjerne mere og mere kompetence fra nationalstaterne. Det er ikke noget, som passer til den britiske mentalitet. Men når det kommer til stykket, er der langt fra dét til et ønske om at forlade fællesskabet og Det Indre Marked, især for den yngre generation.

I en opinionsundersøgelse for The Fabian Society fornylig, om hvordan briterne vil stemme, hvis der var folkeafstemning nu, fremgår det klart, at den yngre generation gerne ser et fortsat medlemskab.

De samlede tal viser, at 55 pct. vil stemme for at forlade EU – og 43 pct. er imod. Men tallene for den yngre generation er opsigtsvækkende. I aldersgruppen 18-34 år vil 67 pct. stemme for at blive i Unionen, medens i aldersgruppen 40 og oppefter er tallene stort set omvendt.

Under alle omstændigheder begynder der nu en bred debat om UK og EU – både blandt briterne og i resten af Europa. For briterne bliver det godt at få en ende på 20 års diskussion, om man skal være en del af "kontinentet" eller hellere vil prøve at stå alene. ♦

Julian Isherwood er BBC-korrespondent for Skandinavien, bosat i Danmark.

DEO-TURNE:

Hvordan får du indflydelse på EU?

Demokratiforsker **Gitte Sommer Harrits** har inviteret Europa-minister **Nicolai Wammen** og tidligere MEP **Jens-Peter Bonde** til en samtale om, hvordan vi som almindelige borgere kan engagere os i debatten om beslutningerne i EU.

Aalborg: mandag 25. februar på Hovedbiblioteket

Aarhus: mandag 4. marts på Hovedbiblioteket

Odense: onsdag 10. april på Stiftstidende

København: tirsdag 16. april på MS, Fælledvej 12

Alle møder er kl. 17-18.30

LÆS MERE OG TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

”Danmark er det 18. euroland!”

De store planer blev skubbet til side på december-topmødet, men man skal være forsigtig med at erklære dem for døde og borte, siger Margrethe Vestager i dette interview.

Økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager, født 1968, cand. polit., derefter ansat i Finansministeriet og Økonomistyrelsen. Undervisnings- og kirkeminister 1998–2001, politisk leder af Det Radikale Venstre siden 2007.

AF OLE AABENHUIS

Jeg indleder med at spørge økonomi- og finansministeren, om ikke hun var overrasket over, at de store planer om ”en dyb og egentlig økonomisk union” faldt fra hinanden på december-topmødet. Hun havde trods alt – som medlem af økonomiministrenes råd ECOFIN – været med til at arbejde på dem, umiddelbart før topmødet gik i gang.

Men nej. »Jeg oplever, der er meget stort fokus på at løse herværende problemer og skabe grundlag for job og vækst. Og den opgave er langt større end at sætte traktatændringsprocesser i søen«.

Margrethe Vestager oplever processen omkring og på selve topmødet som ”søgende i sin karakter”.

»Der er en underliggende diskussion, der er vigtigere end konkrete køreplaner«, siger hun. Den handler om det nationale over for det overnationale eller med ministerens ord om »styrken i den nuværende balance mellem de fælles forpligtelser i EU og det enkelte medlemslands eget ansvar for at føre en finanspolitik inden for de fælles rammer«.

Mener du så, at det er indholdet i oplægget fra december, der er blevet afvist, eller at det er selve køreplanen, der er faldet fra hinanden?

»Belært af erfaringen tror jeg, man skal være forsigtig med at erklære noget som helst for dødt i EU-sammenhæng«.

Kan man sige, vi er på vej til at forrykke balancen mellem den nationale og den overnationale økonomi?

»De reformer, der hidtil er lavet i vækst- og stabilitetspagten, herunder også Finanspagten selv, skal sikre, at vi gør, hvad vi allerede har lovet engang for mange, mange år siden.

Men tingene skred i starten af 00’erne, da det var Frankrig og Tyskland, der havde problemer med at overholde reglerne om max. 3 procent underskud, og alle bare sad på hænderne. Ingen skulle nyde noget af at række fingeren op og fortælle, at de store ikke fulgte reglerne.

Nu tager vi skeen i den anden hånd og siger: Nu gør vi faktisk det, vi har lovet hinanden. Det kan godt være, det er sådan et meget jordnært synspunkt, men regler og traktater bliver jo ikke bedre end menneskers vilje til at gøre dem til virkelighed«.

Demokrati

Der er mange, ikke mindst i Tyskland, der kræver en demokratisk modvægt mod den overnationale styring, de ser i horisonten. Og herhjemme taler Euroudvalgets formand Eva Kjer Hansen om, at Folketinget skal have øget demokratisk indflydelse også på den økonomiske proces.

Hvordan mener du, man kunne styrke den demokratiske modvægt mod den tendens, der er?

»Jeg synes, vi skal gøre det, vi er startet på i Folketinget herhjemme til egentlig virkelighed – så fagudvalgene kommer ind over på en helt anden måde end i dag, da det er Europaudvalget, som giver alle mandater, og som har den dybtgående behandling af forslagene.

Fagudvalgene skal ind over på et meget tidligt tidspunkt – når der skrives grønbog og hvidbog (*Kommissionens høringer før nye lovforslag. red.*), for dér kan man præge den politiske retning i stedet for at skulle tage stilling til enkeltparagrafer langt senere i processen.

Men det kræver, at fagordførerne prioriterer tiden til EU-sagerne«.

Der er tyske politikere, der mener, at den demokratisering, der er brug for, kunne be-

stå i en styrkelse af EU-Parlamentet. Men det lyder ikke, som om det er din kop the? »EU-Parlamentet fik jo mere vidtgående beføjelser i forbindelse med Lissabontraktaten og er nu medlovgiver i en lang, lang række af sammenhænge.

Det er måske igen lidt jordnært, men jeg mener, det er vigtigere at få den politiske kultur etableret i stedet for at gøre den europæiske udvikling til en lang institutionel kamp – fordi det overtrumfer det, som jeg opfatter som væsentligt i ethvert demokrati – at man også får en demokratisk kultur, vaner, måder at gøre tingene på, så man kender processerne.

Det at kende en proces er utroligt meget værd. Den, der kender processen, sidder ofte med den endelige indflydelse. Derfor ligger der noget demokrati i at lade være med at lave ting om i tide og utide«.

Det sociale Europa

I topmødekonklusionerne står der, at der skal arbejdes videre med ”den sociale dimension” i det økonomiske og monetære samarbejde. At det overhovedet står der, skyldes formentlig den franske præsident Francois Hollande. Men der står ikke mere end selve overskriften. Så, hvordan kunne man tage fat på den sag, spørger jeg.

Margrethe Vestager peger først på det, der står i selve grundtraktaterne om beskæftigelse. At en velfungerende banksektor er en forudsætning for job, og at Det Indre Marked i sig selv skal have skabt 2,5 millioner nye arbejdspladser.

Men, indvender jeg, faktisk har europæisk LO – eller EFS, Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation, som den hedder – foreslået en social klausul indsat i traktaten om, at ”de økonomiske friheder og konkurrenceregler ikke må prioriteres over sociale rettigheder”. Hvad mener Margrethe Vestager om den?

” Den, der kender processen, sidder ofte med den endelige indflydelse.

»Altså, det har jeg svært ved at vurdere«, lyder svaret, »for jeg ved ikke, hvor det princip vil få bid – hvornår er det, man ikke må noget af hensyn til noget andet? Det har jeg brug for nogle konkrete eksempler for at kunne vurdere«.

Gearing

Er økonomiministeren tryk ved, at de krav, der ligger til en bankunion, er skrappe nok, spørger jeg og nævner, at vi andetsteds i bladet påpeger, at bankunionen vil tillade en gearing på 33 – altså at en bank kan nøjes med en egenkapital på 3 procent af sine udlån – mens Lehman Bros., før de gik fallit og satte gang i krisen i 2008, havde en gearing på 31.

»De to ting hænger ikke så meget sammen, for spørgsmålet om gearing ser man på uanset bankunion eller ej.

Der er en diskussion, om gearing er et godt stabilitetsmål. Derfor overvåger man gearingen i disse år – for så i 2015

eller -16 at tage stilling til, om der skal være egentlige gearingsregler.

Der er to spor i forhold til den finansielle sektor:

Det ene er, hvor meget kapital banker og andre pengeinstitutter skal holde, og hvilken kvalitet, denne kapital skal have (dvs. hvordan man vurderer sikkerheden i de forskellige typer papirer og andre tilgodehavender, der indgår i bankens kapital. red.). Men det kører altså uanset bankunion eller ikke bankunion.

Den anden diskussion handler om bankunionen – altså om at få brudt båndet mellem statsfinanser og bankfinanser«. Og her drejer det sig om banktilsyn og, senere, gensidige garantifonde«.

Euroland og dog ikke

Mange taler om, at vi har en gruppe med 17 eurolande, en større gruppe, vi kan kalde 17+, hvor man medregner de lande, der er næsten-med i euroen – og så en restgruppe centreret omkring Storbritannien. Er du enig i, at man kan kalde Danmark det 18. euroland, på trods af forbeholdet?

»Ja, det vil jeg faktisk sige«.

Vi følger eurogruppen..?

»Det er et hverdagssvikår, at vi skal respektere euroforbeholdet i alt, hvad vi gør. Vi har ikke nogen interesse i, at nogen oplever, at der bliver fiflet med forbeholdet. Men det, at vi er det 18. euroland kommer først og fremmest af at have en fastkurspolitik i forhold til euroen – og det, at vi har besluttet at være en del af Euro+-pagten og Finanspagten.

For så vidt angår bankunionen, har vi jo haft den linje, at det skulle være et reelt valg, om ikke-eurolande kunne deltage eller ej. Og vi har forhandlet meget, meget intenst, siden det første forslag om fælles tilsyn kom på bordet.

” Det, at vi er det 18. euroland kommer først og fremmest af at have en fastkurspolitik i forhold til euroen.

Det oprindelige forslag var meget lidt interessant for et ikke-euroland som vores, fordi vi ikke ville få nogen indflydelse. Med det endelige kompromis kom der en helt anden respekt for, at hvis man deltager i tilsynet – euroland eller ej – så må man også have indflydelse på, hvordan tingene bliver besluttet«. ♦

DEBATRÆKKE:

Hvad er demokrati i EU?

Sociolog og leder i DEO **Rasmus Nørlem Sørensen** har inviteret til fire samtaler om udviklingen i EU med fokus på demokrati.

Tirsdag 26. februar er gæsten professorerne **Marlene Wind** og **Jesper Jespersen**

Tirsdag 12. marts er gæsten redaktør **Rune Lykkeberg**

Tirsdag 9. april er gæsten forfatter og debattør **Carsten Jensen**

Tirsdag 23. april er gæsten tidl. MEP **Jens-Peter Bonde**

Alle møder kl. 17-18.30 i salen på Vartov i København

LÆS MERE OG TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Andreas Marckmann **stiller skarpt**
på EU-parlamentarikerne

Anne E. Jensen

Skal EU gribe mere ind i de enkelte landes økonomier?

»Nej, vi har strammet rigtig meget. EU-landene skal nu melde deres årlige budget ind, før de vedtager det, og så giver Kommissionen en udtalelse. Det er en national kompetence at føre finanspolitik, men de får et bedre grundlag at beslutte sig på. Det er så langt, vi kan komme, for det er nationalt, man skal rydde op«.

Nogle mener, at den politiske integration i EU er gået for stærkt i forhold til den økonomiske. Er du enig i det?

»Nej, jeg synes problemet er, at man i mange år ikke har overholdt de spilleregler, der var aftalt, og at reglerne var for svage. Man tog lande med, som ikke var parate - et land som Grækenland burde jo ikke have været med i euroen. Og når de store lande ikke overholdt reglerne, så var det reglerne, den var gal med. Men jeg mener, der er rettet op på det nu, og reglerne er strammere«.

Er du enig i, at der kunne være en anden vej end at skære ned, men at EU presser på for netop den løsning - f.eks. i Grækenland?

»Lige præcis i Grækenland er der ingen anden vej. De tilpasninger, de skal igennem, vil være smertefulde. Men i andre EU-lande skal vi fokusere mere på, at de lande, der har råd, skaber vækst og trækker andre med. Jeg savner faktisk, at statscheferne vedtager vækstpakker med EU-penge, og at landene så også er villige til at føre dem ud i livet. Det er i dag et absurd teater«.

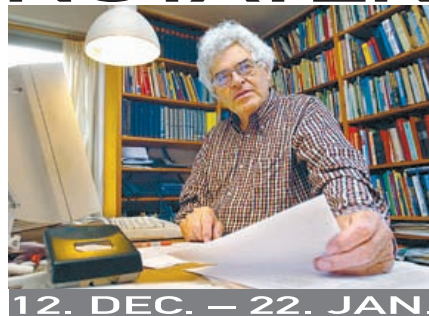
Hvad er et absurd teater?

»Statscheferne vedtager vækstpakker for at sætte investeringer i gang. Men tre uger efter siger finansministrene, at de i øvrigt ikke vil betale. Det kalder jeg absurd«.

Er landene så i virkeligheden selv medskyldige i, at økonomierne ikke kommer i gang?

»Her og nu tænker man mest på sit eget. Answeret ligger i den klub, statscheferne har. Et eksempel: De bliver enige om at skære i EU's administration. Men de kan ikke blive enige om at stoppe rejsecirkuset til Strasbourg, for man vil ikke støde Frankrig på mancherterne. Der er for mange sager, hvor man lader enkelte lande skribe sig til fordele i stedet for at tænke på fællesskabet«.

SKOVMANDS NOTATER

12. DEC. — 22. JAN.

Grundlovssagen afgøres 20. februar

22. januar. Onsdag den 20. februar 2013 vil Højesteret afsige sin dom i sagen om, hvorvidt Lissabon-traktatens vedtagelse er en overtrædelse af Grundlovens § 20. Det oplyses af Folkeafstemningskomité 2010, der repræsenterer 2504 biintervenienter - personer, som støtter de 30 sagsøgere.

Sagen blev behandlet af Højesteret den 21. og 22. januar, hvor sagsøgernes advokat, professor Ole Krarup, sagde, at der var tale om en retshistorisk dom. Det har nemlig aldrig tidligere været prøvet i dansk ret, hvad der skal kræves for, at man skal følge Grundlovens § 20.

Sagen blev rejst allerede i 2008, så man må sige, at retsmaskineriet maler langsomt. Vi må håbe, at det maler godt!

Udbud er dyrt for kommunerne

22. januar. Hillerød Kommune kommer til at betale omkring en halv million kroner i rådgivning for at kunne sende et rengøringstilbud i EU-udbud. Udover en udgift på 325.000 kroner til et konsulentfirma må kommunen betale mellem 100.000 og 200.000 kroner til et advokatfirma, der kan sikre, at udbuddet kan klare EU's juridiske krav. Det oplyser Frederiksborg Amts Avis tirsdag den 22. januar 2013.

Køge Kommune har fået afvist et tilsvarende udbud af Klagenævnet for Udbud. Derfor vil Hillerød bruge de mange penge for at undgå at komme galt af sted.

Da EU's licitationsregler blev indført, blev der talt en masse om, hvor mange penge de ville spare kommunerne for. Men man glemte vist at tage højde for udgifterne.

EU's rejsecirkus fortsætter

14. januar. EU-Parlamentet har opgivet kampen for at mødes mindre i Strasbourg, oplyser Politiken. EU-Domstolen erklærede nemlig den 13. december 2012, at Parlamentet ikke har lov til at holde to møder umiddelbart efter hinanden, sådan som man gjorde i 2012. Alle møderne skal

have samme varighed, siger Domstolen. Hvert møde i Strasbourg udløser en ekstra udgift på mellem 100 og 200 millioner kroner, så der er på årsbasis tale om en udgift på over halvanden milliard.

Men der er ikke noget at gøre. For i Amsterdam-traktaten af 1998 blev det fastslået, at der skulle holdes 12 møder om året i Strasbourg.

Rejsecirkuset får altså lov til at fortsætte. Og de EU-tilhængere, der siger, at de er modstander af det, kunne passende have stemt nej til Amsterdam-traktaten. Men det gjorde de jo ikke.

Lobbyist skal kontrol- lere kommissærer

8. januar. Kort før jul blev advokaten Michel Petite udpeget til EU's vigtige etiske komité om lobbyisme, som blandt andet har til opgave at vurdere, hvilke opgaver kommissærer må påtage sig, når de har forladt Kommissionen. Spørgsmålet er betændt, fordi kommissærer ved flere lejligheder har ladet sig ansætte af virksomheder, der udøver lobby-virksomhed.

Det pinlige er, at netop Petite er blevet udnævnt. For han arbejder rent faktisk selv som lobbyist for et firma, der har tilknytning til den amerikanske koncern Philip Morris, oplyser avisen Arbejderen.

Ifølge bladet har den uafhængige organisation Corporate Europe Observatory klaget over udnævnelsen til EU's ombudsmand.

Ja, EU-Kommissionens skamløshed kender åbenbart ingen grænser.

Realkreditten frygter bankunion

12. december. Mens de danske banker gennemgående har støttet tanken om en bankunion i EU, er realkreditinstitutterne bekymrede, skriver Børsen.

Underdirektør Jesper Berg i Nykredit siger, at man i udlandet har svært ved at forstå det danske system, og han betegner bankunionen som en »potentielt meget alvorlig trussel«.

Direktør i Realkreditforeningen, Karsten Beltoft, er også betænkelig. Han udtrykker bekymring for, at man vil etablere en fælles regelbog for hele EU's finanssektor.

En sådan regelbog vil efter hans opfattelse skade den danske model for realkredit, der omfatter 60 procent af den danske kreditgivning.

Man må håbe, at regeringen lytter til disse advarsler.

**Notaterne kan i uddybet form
læses på www.notat.dk
under de samme overskrifter.**

Hans Martens (th) forsøger at overbevise kommissionsformand Jose Manuel Barroso under et møde på European Policy Centre.

Glem traktaten, skaf jobbene

En ny traktat vil ikke hjælpe på noget som helst. Det, EU har brug for er en kickstart, mener dansk direktør for tænketank i Bruxelles.

AF STAFFAN DAHLLÖF

Der er dem, der er skuffet efter topmødet i Bruxelles i december, fordi det ser ud til, at unionsprocessen er bremset op igen. Det er nærmest automatreaktionen fra kommentatorer og tænketanke i Bruxelles og i andre europæiske hovedstæder.

I forhold til dem er Hans Martens, chef for tænketanken European Policy Centre en mønsterbryder. Han lyder nærmest lettet:

»Tiden er ikke til at tage flere skridt frem, fordi det efter min mening kræver en helt anden demokratisk legitimitet, end den du kan få i dag. Jeg mener heller ikke, det er nødvendigt. En ny traktat vil ikke hjælpe på noget som helst.

Og nu skal jeg sige dig hvorfor: Fordi uanset hvad du gør, og uanset hvor mange kontrakter du har, så kan du ikke forhindre en Berlusconi i at sige "til helvede med det dér, jeg trækker mig ud". EU har ikke magt til at forhindre den slags reaktioner.

Hvad nu, hvis en amerikansk stat gjorde som Berlusconi, så ville du se hæren blive sat ind imod dem, ikke?»

Kickstart og frihandel

»Altså, siger Hans Martens, »Glem snakken om en forbundsstat eller en "egentlig økonomisk union"«.

Men hvad så?

Hans Martens er en af dem, der hyp-

pigst optræder i debatter i Bruxelles, i hvert fald, når det drejer sig om økonomisk politik, og ikke mindst om de lange perspektiver med forskydninger mellem aldersgrupperne og konkurrencen mellem de store spillere på globalt plan – EU, Kina, Indien og USA. Altid intens i sin måde at argumentere på.

I forhold til krisen har han tidligere argumenteret for projektobligationer – idéen om at få private investorer til at investere i offentlige anlæg som transport og energi.

Det er bare ikke rigtig slået an blandt EU's beslutningstagere.

Men der er brug for to ting nu, ifølge Hans Martens:

»Det ene, vi har brug for, er en kickstart, og jeg mener, at den skal basere sig på dels, at der begynder at være en optimisme, og dels, at der er ubrugte midler i EU's strukturfonde, dels at vi skal lukke op for privat finansiering«.

Hans Martens, tidl. lektor ved Århus Universitet i international politik og økonomi. Har arbejdet i danske fagforeninger og i Danske Bank, før han kom til Bruxelles-tænketanken European Policy Centre i 2002.

»Samtidig er der brug for en villighed til at handle frit med de lande, som er i økonomisk vækst. Vi lavede en handelsaftale med Sydkorea for et par år siden; hvem tror du har tjent flest penge på det? Det har Europa! Det kan ikke nytte, at man står og skriger op om, at Brasilien vokser som bare den, og det er vi misundelige på – hvis ikke vi gør noget ved det«.

En stærk social sektor

»Men det kan heller ikke nytte noget, at man vil uddybe det indre marked, og så siger "nej, nej, lige netop de og de regler kan vi ikke lave om på". Det er ikke fordi jeg er neo-liberalist. Men vi kan ikke se væk fra, at vi er i global konkurrence«, siger Hans Martens.

»Flexicurity (fleksibilitet og sikkerhed) blev jo gjort til EU's officielle arbejdsmarkedspolitik, og hvad er der sket ved det? Intet!

For mig er flexicurity det, man i Danmark kalder aktiv arbejdsmarkedspolitik. Det at blive arbejdsløs skal ikke være en katastrofe for den enkelte, men tværtimod vejen til noget bedre. Det kræver en stærk social sektor«.

Og så tilføjer han:

»Spørgsmålet er, om krisen har ødelagt den her mulighed. Det er jo nemt at indføre en aktiv arbejdsmarkedspolitik, når man har to procent arbejdsløse, men ikke så nemt når man har otte eller mere«.

Den gennemsnitlige arbejdsløshed i EU i november 2012 var 11 procent. ♦

Portugiserne kommer til kort

Et nyt kortspil illustrerer på tragikomisk vis, hvor det kriseramte land på den iberiske halvø formodentlig er på vej hen.

Af **Ida Zidore** og **Casper Ulsø**

Korrupte og inkompetente politikere manipulerer sig til magten, lyssky finansfolk trækker penge i skattely, og interessegrupper er kun ude på at føre landet i fordærv.

Målet for alle er at tilrane sig størst mulig kapital, inden "Trojkaen kommer".

Måske man kunne forveksle ovenstående med virkeligheden, men faktisk beskriver det opgaven i et nyt kortspil: "Trojkaen kommer". Spillet handler om at ruinere det fiktive land Portugalândia, der – formodentlig tilsigtet – minder om det kriseramte Portugal.

Det er Den Europæiske Centralbank (ECB), Den internationale Valutafond (IMF) og EU, der tilsammen er kendt som Trojkaen, og de optræder i spillet som tre frygtindgydende "Men in Black" – sortklædte bureaukrater – der hver især ligner en overdimensioneret og skægstubbet udgave af Bjarne Corydon efter trættende finanslovsforhandlinger.

Hver spiller repræsenterer en interessegruppe, og det handler om at skaffe sig penge og stemmer ved at bruge sit netværk og manipulere og snyde befolkningen.

Vinderen er, tragikomisk nok, den spiller, der har kapret flest penge, magt og politisk indflydelse, når Trojkaen til sidst melder sin ankomst med en lånepakke og krav om flere offentlige nedskæringer.

Trojka, tag hjem

Spillet har været solgt i butikker landet over siden december, og det overrasker ikke 25-årige Sofia Cerqueira fra Lissabon. Ifølge hende er det godt i takt med stemningen blandt portugiserne lige nu.

»De fleste portugisere ser Trojkaen som den onde side, slynglerne i de sorte jakkesæt, som påtvinger Portugal nedskæringer og besparelser. Faktisk var mottoet ved den sidste store demonstration »Trojka, tag hjem. Vi vil have vores liv tilbage!« siger hun.

Trojkaen skærer til benet

I januar blev de hidtil mest kontroversielle budgetbesparelser gennemført i Portugal. For den gennemsnitlige lønmodtager er der tale om skattestigninger, der ifølge Madrid-avisen El País svarer til én måneds løn pr. år.

Taxachauffører har mistet op til 40 procent af deres kunder, hedder det. Og det portugisiske handelsforbund forudser, at handelsaktiviteter vil falde med 10 til 15 procent i 2013 i forhold til 2012.

Trojkaens rolle som syndebug i portugiseres bevidsthed fremgår ikke bare af det nye kortspil. Rundt om i indkøbscentrene var der en reklame op til jul, hvor det hed, at forbrugerne kunne betale julegaver på tre forskellige måder – "Så længe Trojkaen ikke finder ud af det".

Euroen - hvorfor gik det galt?

Alle kan efterhånden se, at det går rivende galt, hvis ikke Euro-landene skifter kurs. Læs den meget aktuelle bog "EUROEN - hvorfor gik det galt, og hvordan kommer vi videre?"

Weekendavisen skrev:
"en lille bog, der er uomgængelig for dem, der vil forstå eurokrisen."

Bogen er skrevet af økonomien Jesper Jespersen og udgivet af Forlaget DEO.

124 sider, 160 kr. inkl. forsendelse.

BESTIL PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66